

ВІДЗЕРКАЛЕННЯ ШЕВЧЕНКОВИХ ФІЛОСОФСЬКИХ ІДЕЙ У ПУБЛІКАЦІЯХ ЧАСОПИСУ «СЛОВО ЖІНКИ»

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 1 (31). Шумицька Г. Відзеркалення Шевченкових філософських ідей у публікаціях часопису «Слово Жінки»; 18 стор.; кількість бібліографічних джерел – 8; мова українська.

Анотація. На основі аналізу тематики публікацій сучасного українськомовного часопису «Слово Жінки» у статті визначаються комунікативні якості видання з проєкцією на філософські ідеї Шевченкової творчості.

Ключові слова: глянцева видання, тематика журналу, формально-змістові особливості, комунікативна стратегія, комунікативні якості.

Об'єктом нашого дослідження став журнал «Слово Жінки», який уже шостий рік поспіль намагається утвердитися на ринку українських глянцева видань, позиціонує себе, однак, «не як жіноче видання, а як часопис, який створюють жінки – Слово Жінки до світу, до чоловіків, одна до одної» [СЖ, 2013, 4: 3]*. Засновницею та керівником проєкту є Ганна Земко, філолог за фахом. Вона очолює також жіночий клуб з однойменною назвою. Зізнається, що, створюючи його, вона та її соратниці не дуже розуміли, що вийде з такого починання, але знали, що творитимуть Простір Любові, бо це і є головним завданням жінки [СЖ, 2012, 6: 5].

У передмові до кожного числа журналу пані Ганна, обґрунтовуючи актуальність обраної тематики, порушує непрості питання сьогодення і шукає відповіді на них – самотужки, разом з колегами, героями своїх рубрик, читачами, дописувачами.

Читачі журналу, листи яких публікують у рубриці «Слово читача», називають аналізоване видання, до прикладу, «ліками від інформаційного гастриту»: «...наш медіапростір нагадує ресторан з божевільним шеф-кухарем, який готує виключно перчене, пересмажене, дуже масне та гірке. А що буває від такого харчу – всім відомо. <...> Спектр тем, що висвітлюються у звичайних жіночих журналах, аж ніяк не направлений на виховання Жінки з великої літери, швидше, на її деградацію. <...> Придбавши «Слово Жінки», мала подвійну радість. По-перше, виявляється, є люди, які творять хороший український журнал, не думаючи про моду та рейтинги. По-друге, як з'ясувалося, цікавий жіночий журнал – це реальність!» [СЖ, 2013, 4: 5].

Наведені міркування перегукуються з висновками дослідників сучасних жіночих видань, які, зокрема, зауважують: «...незважаючи на велику кількість видань для жінок, більшість із них не

мають власної, чимось особливої, оригінальної комунікативної стратегії, а відповідно й обличчя. Це виявляється як на змістовому, так і на формальному рівні часописів. Хочемо наголосити, що з-поміж аналізованих нами видань лише журнал «Вона» виходить українською мовою. Такий стан речей, на наш погляд, є вкрай негативним, оскільки ігноруються інтереси української аудиторії, яка представляє титульну націю в Україні [8, с. 101].

Уважаємо, що цільовою аудиторією видання «Слово Жінки» є дорослі люди різного віку, які відчують свою спорідненість з українськістю і мають потребу у самопізнанні й самовдосконаленні. Пропонуємо фрагменти читацьких відгуків на підтвердження наведеної думки: «Слово Жінки – це оберег і порада, це захисник і провідник у негоді, <...> це нитка долі, яка плететься килимом крізь буревій, у спеку і ясну днину, <...> це трепетна рослинка, яка пробивається крізь кам'янистий ґрунт і знаходить опору у його ворожій стійкості» (Іванка Подольська, студентка) [СЖ, 2013, 4: 5]; «... коли юнацький максималізм минув, душа почала шукати шляхів самопізнання, розкриття жіночності, вивчення особливого призначення і особливого щастя бути Жінкою... «Слово Жінки» і за змістом, і за формою повністю резонує з потребами моєї душі» (Наталка Шаманова, за 30 років) [СЖ, 2013, 4: 5]; «це журнал для людей освічених, які добре знають життя, та все ж намагаються ще щось зрозуміти...» (Ольга Рябцева, 55 років) [СЖ, 2013, 1: 5]; «журнал цікавий: неофіційний, людяний, гріє душу... сподобався» (Сергій Прудковський, 82 роки) [СЖ, 2013, 1: 5]; «видається начебто чимало преси для жінок, проте вона обмежується віковими або вузько спеціальними інтересами. «Слово Жінки» – високоінтелектуальне видання покоління, сповнене любові та патріотизму, цікаве для родинного читання» [СЖ, 2012, 6: 4].

Припускаємо, що аналізований журнал є сміливою спробою заповнити інформаційний вакуум не просто українськомовних, а українських за змістом і формою видань. Журнал виходить порівняно невеликим накладом в умовах постійної фінансової скрути, проте його публікації нерідко

* Тут і далі використовуємо скорочення джерела емпіричного матеріалу: СЖ – Слово Жінки. – К., 2008–2013. © Шумицька Г., 2014

сприймаються як «органічний згусток нашої нації аж до майже повної герметичності для неукраїнця» [3, с. 57]. Наведені слова Євгена Маланюка стосуються феномену Шевченка. Сучасний літературознавець Тарас Салига продовжує його думку: «... розгерметизовується чи розкодовується тоді, коли тлумачеві відкриваються полісемія етнонаціональної семантики мови, філософія її природи» [4, с. 154]. Уважаємо, що не буде великим гріхом віднести ці слова й на адресу тих, хто нині від усієї душі переймається такими, до прикладу, проблемами: «Чому так склалося, що ми – красивий, розумний, талановитий народ – не можемо порозумітися, не чуємо одне одного, не навчилися узгоджувати свої дії, не вміємо домовлятися? Чому немає ладу у державі? Чому так складно об'єднатися прогресивним демократичним силам? Чому чи не кожен з нас, всупереч записаному у Біблії, хоче обдурити свого ближнього? Як повернути лад і згоду? У чому віднайти основу національної єдності? І чи не в єдності полягає омріяна Національна Ідея?» [СЖ, 2012, 6: 3].

Удаючись до аналізу феномену Шевченка в однойменній статті, Євген Сверстюк називає «великими світилами Шевченкового світу» «Любов, Істину, Волю, Добро, Матір, Україну...» [7, с. 302]. Можемо стверджувати, що ті самі концепти є центральними, базовими у сучасному українському часописі «Слово Жінки», постійним слоганом якого є перифраза «видання для тих, хто прагне мудро жити».

Кожен номер має свою тему, до прикладу, «Любов перемагає все» [СЖ, 2011, 4], «Діти, які нас обирають» [СЖ, 2011, 2], «Українське дає силу» [СЖ, 2013, 5], «І чужого навчаємось, і свого не цураємось» [СЖ, 2012, 4], «Природа і природність» [СЖ, 2013, 3], «Що бажаємо – те й маємо!» [СЖ, 2013, 6] тощо, яка виноситься на головну сторінку. На обкладинці розміщують і заголовки найважливіших статей номера разом із назвами рубрик.

До постійних рубрик журналу належать такі: «Слово авторів», «Коріння», «Людина і Всесвіт», «Монологи», «Діалоги», «Нариси з психології», «Наша філософія», «Мамина школа», «Своїми руками».

У рубриці «Коріння» публікують матеріали про життя й доробок славних українок та українців – тих, хто вже є нашою історичною гордістю, й тих, хто живе поруч, творячи новітню історію. До прикладу, громадської діячки, авторки «Концепції рідної української школи» Софії Русової («Життя, віддане Україні») [СЖ, 2013, 2: 6–9]; письменниці Ганни Барвінок («Вірний ангел Пантелеймона Куліша») [СЖ, 2013, 1: 8–10]; жінки неабияких підприємницьких здібностей – матері засновника знаменитого заповідника «Асканія-Нова» Софії Фальц-Фейн («Золота рибка, або Перша бізнеследі таврійських степів») [СЖ, 2012, 4: 6–8]; нашої сучасниці – нового обличчя етнічної української

моди, засновниці майстерні автентичного костюма «Шляхетний одяг» Людмили Сівцевої-Климук, переконаної, що етноодяг має глибокий зміст, несе енергії роду («Одяг до душі») [СЖ, 2010, 2: 10–13] тощо.

У цій же рубриці натрапляємо на дуже цікаві матеріали про українську жінку як об'єкт суспільного життя, тези яких спонукають до роздумів про сучасний стан гендерної політики, в українському суспільстві зокрема [СЖ, 2013, 5: 7–9; 2013, 6: 21–23]. Так, у публікації «Жінка в суспільному житті України за Козацької доби» йдеться про материзну як унікальну специфічну рису українського звичаєвого права: «В Україні в XVI – першій половині XVII століть, на відміну від Західної Європи, суспільне становище жінки залежало не від статусу чоловіка, а від її власного майнового становища. Йдеться про унікальну юридичну конструкцію, яка побутувала тільки в українському звичаєвому праві – материзну (придане жінки у вигляді нерухомості або наділу, яке ніколи не входило в загальносімейне майно, не ділилося між членами сім'ї, а передавалося у спадок лише по материнській лінії і становило, таким чином, окремий жіночий юридично-майновий інститут» [СЖ, 2013, 6: 22].

Пропонуємо заголовки ще деяких матеріалів з рубрики «Коріння»: «Як жити в щасті і радості (Заповіді діда Андрія Ворона)» [СЖ, 2011, 4: 4–6], «Щастя людини – у спорідненій праці» [СЖ, 2013, 4: 10–11], «Де згода – там перемога» [СЖ, 2012, 6: 6–7] тощо. Хоч які аспекти розглядають автори публікацій, суть їх зводиться до того, що на шляху до суспільної злагоди сучасні люди мають багато працювати та узгоджувати свої зусилля, бо саме так робили їх предки й були успішними. Тільки так вдасться розбудувати наш спільний дім під назвою «Україна» – дім, у якому перемагає сила любові взаєморозуміння і взаємоповаги в людських стосунках.

Все, як у Шевченка за Г. Грабовичем: «...у шевченковому міфі Україна зовсім не місце, територія чи країна, вона – стан буття, чи, якщо точніше, екзистенціальна категорія в теперішньому часі, а в майбутньому, після свого остаточного перетворення, – форма ідеального існування». [1, с. 67].

У цьому переконана й Тетяна Кособлик, біоенергетик з 35-річним стажем, автор рубрики «Людина і Всесвіт», яка вже п'ять років поспіль влаштовує світоглядні семінари. Головна теза її звернень до читачів: призначення жінки на Землі – наповнювати світ Любов'ю. Материнство жінки – один із проявів тієї божественної Любові, програма світу, яка потрібна для відродження життя на Землі. Якщо жінка не розуміє головного завдання свого життя, порушується система цінностей світу, рід слабшає, хворіє, вироджується.

Головні месиджі пані Тетяни: єдність, що досягається у любові, – це найсильніша енергія

Космосу, вона дає людині найтонші відчуття [СЖ, 2012, 5: 6–7]; жіноча енергія – текуча, гнучка, вона, ніби ріка, обходить пороги, огортає, доповнює чоловічу енергію [СЖ, 2013, 2: 10–13]; діти обирають своїх батьків [СЖ, 2011, 2: 14–15]; наш дім, наша оселя є живою істотою, єдиним цілим з нашим власним енергетичним полем [СЖ, 2013, 3: 16–19]; ми змінюємо своє ставлення до життя, до всесвіту – і світ змінюється у своєму ставленні до нас [СЖ, 2013, 1: 11–13]; коли людина відчуває себе частинкою Всесвіту, то в неї немає проблем із енергією, бо все навколо – енергія, полюбити життя через справу, яка дає радість, – означає вникнути в сокровенні тайни життя [СЖ, 2010, 2: 14–15]; у світі всього достатньо, щоб жити і радіти життю [СЖ, 2013, 6: 24–25]; як людина мислить, так і живе [СЖ, 2011, 5–6: 8–9]; головне завдання людини – створювати простір Любові навколо себе [СЖ, 2011, 4: 14–15]; нині відбувається повернення та відновлення духовних знань і вмій, які наші пращури набули тисячі років тому – не за горами той час, коли вони дістануть другий шанс Всесвітньої Сили, Україна – могутній центр Сили Світу [СЖ, 2013, 5: 10–13].

Постійні рубрики видання «Монологи» та «Діалоги» вміщують інтерв'ю нібито зі звичайними людьми, але якраз ці публікації засвідчують, що кожна людина – неповторний світ. Автори матеріалів найчастіше вдаються до пізнавально-аналітичного типу інтерв'ю [2, с. 170], у яких знаходимо глибину, оригінальність і значущість суджень. Глибинно-пошукові за змістом розмови часто виявляються інтригуюче цікавими, до прикладу, «Бойовий гопак – український культурний пласт» [СЖ, 2013, 4: 26–29]. У ньому, крім публіцистичного цілеспрямованого діалогу з Володимиром Пилатом, президентом Міжнародної федерації бойового гопака, подано окремою врізкою настанови для тих, хто стає на шлях Воїна Світла і має усвідомити свою чоловічу сутність [СЖ, 2013, 4: 28]. В іншому номері натрапляємо на подібну за темою бесіду з Наталкою Шамановою, журналісткою, тренеркою з мистецтва бою «Гопак», співзасновницею дитячого дівочого табору «Козацька фортеця» [СЖ, 2013, 5: 22–27]. Ніби звичайна жіноча бесіда, правда, на високому професійному рівні, бо ж і авторка, і героїня матеріалу – журналістки, проте ледь не кожна фраза заслуговує бути афоризмом: «Аби наші чоловіки відчули себе справжніми козаками, нам, козачкам, іноді досить не брати до рук їхньої булави й не сідати на їхнього коня...» [СЖ, 2013, 5: 27] чи «Мій націоналізм полягає в тому, що треба максимально прославляти своє, а не ганити чуже» [СЖ, 2013, 5: 24].

Часопис пропонує також бесіди з жінками, які залишилися самотніми, не змогли народити дітей, але при цьому почуваються щасливими та зреалізованими. До прикладу, «Золота серединка» Світлани Дзюби» [СЖ, 2013, 2: 32–37]: «...я віднайшла для себе «золоту середину існування» –

працюю для себе із задоволенням й іншим допомагаю...» [СЖ, 2013, 2: 37]; «Завжди залишатися собою» зі врізкою – «порадами жінкам, які залишилися одні» [СЖ, 2013, 2: 14–21]. Вражають глибиною змісту й упевненістю та повнотою звучання поетичні рядки героїні: «Весна – это женщина уже просыпается, Роточком упрямым душа пробивается... А лето – среднего рода, вот и предстоит серьезная работа... Осень – женщина, жизнь полюбившая, Яркие краски вождями умывшая... Зима – это женщина чистая-чистая, Не то уходящая, не то возвратившаяся. Поземка в спираль закрутила года: Начало – давно? а конец – никогда...» [СЖ, 2013, 2: 19].

Натрапляємо й на ґрунтовні розмови з цікавими людьми, які умовно називають інтерв'ю-нарисами (мова про певну особу ведеться словами самої особи – героя розповіді). На думку В. Здоровеги, це порівняно високий рівень журналістського пілотажу [2, с. 171]. До прикладу, «Серце – записка всього майбутнього. Дорогі чоловіки Олександри Губчин» [СЖ, 2013, 4: 15–20]. Як зауважує сама авторка матеріалу Ганна Земко, ця «розмова стала одночасно інтерв'ю, обміном інформацією, лекцією і, до певної міри, психологічною консультацією» [СЖ, 2013, 4: 15].

Деякі з таких інтерв'ю є ніби невеликими драматичними творами зі своєю зав'язкою, кульмінацією і відповідними висновками. Якщо в них і нема готових розв'язків порушених ситуацій, часто конфліктних, то намічені можливі версії. Автор виступає в ролі зацікавленого співрозмовника. До прикладу, «Новий формат життя» [СЖ, 2011, 2: 20–26] – бесіда з Настею Кислинською, ініціаторкою однойменного проекту, мамою двох синів, колишньою вчителькою загальноосвітньої школи, яка «кинула виклик неповороткому монстру – державній системі освіти» [СЖ, 2011, 2: 20].

Особливу увагу привертає постійна тематична рубрика «Наша філософія». У ній вміщують різножанрові матеріали, написані часто науково-популярним стилем, що привертають увагу цінувальників інтелектуального журнального читва. До прикладу, просто гіперактуальна нині публікація «Силове поле добра» [СЖ, 2013, 5: 40–41], побудована на революційній теорії морфогенетичних полів англійського біолога Руперта Шелдрейка, згідно з якою, всі природні системи – від кристалів до рослин, тварин і людей – мають колективну пам'ять, що визначає їхню поведінку, будову і зовнішні форми. Оскільки між представниками одного біологічного виду існує незримий енергетично-польовий зв'язок, так званий морфорезонанс, який діє в часі і просторі, то приєднання до цього поля дає змогу його представникам легко засвоювати досвід як попередніх поколінь, так і своїх сучасників. Потрібно для цього небагато: любити і шанувати свій рід, плекати рідну мову і культуру. Доречною в матеріалі є інформація про наукові експерименти, які провадяться, засвідчуючи дуже

позитивні результати, до прикладу: для того, аби зумовити позитивні зміни на певній території, у колективній медитації достатньо взяти участь такій кількості людей, що дорівнює квадратному кореню з 1 % усього населення. Навіть якщо це просто наукове припущення, воно все одно має серйозний вплив на читача, оскільки переконає: кожен із нас має здатність створювати позитивне силове поле, яке гармонізує як саму людину, так і простір навколо неї. Такий матеріал не знеособлює, не пригнічує – навпаки, вивіщує особистість, додає їй упевненості, виконуючи кілька функцій відразу: інформативну, науково-просвітницьку, психотерапевтичну, естетичну тощо.

Заголовки та головні тези інших матеріалів у цій рубриці: «Пробудження родових енергій»: «...її віра в Бога була справжньою – щирою і природною, як у тієї безіменної бретонської селянки, на яку хотів бути схожим Луї Пастер» [СЖ, 2010, 3: 34–36], «Українка в Україні: на шляху до жіночої сили»: «...Україна була її богом, а на бойовому знамені цієї великої жінки були накреслені слова, відомі ще з античних часів: «Життя – це боротьба» (про Лесю Українку) [СЖ, 2012, 5: 38–41], «Народження чоловіка» [СЖ, 2013, 4: 54–57], «Гартуймо Силу Духу»: «...працювати над собою так, щоб одного прекрасного ранку прокинутися і сказати собі: «Я чистий, як дитина, у своїх помислах і діях» [СЖ, 2011, 5–6: 51–53], «Шукати те, що об'єднує»: «...слово «Україна» означає країну сонячного світла і духовного розвитку, де живуть мудрі, освічені люди, які володіють Божественними знаннями» [СЖ, 2012, 6: 42–43], «Найдинамічніша енергія, або кругообіг щастя в природі»: «...філософія споживацтва призводить до виникнення багатьох штучних потреб, задоволення яких дуже часто відбувається за рахунок майбутніх поколінь» [СЖ, 2013, 6: 39–41], «За своєю сутністю – творець!»: «Жінка, як земля, що багата на творення, створює для свого чоловіка те родюче середовище, в якому будь-яка ідея чи задум мають усе потрібне для їх реалізації: віру, позитивну емоцію і величезне бажання творити для своєї Музи» [СЖ, 2010, 2: 43–44]. Змістовою домінантою не лише цих публікацій, а й більшості матеріалів часопису є думка, сконденсовано висловлена в цитаті з книги Богдана Годяка «Незнаний Христос». Описуючи життя одного з найяскравіших філософів сучасності Альфреда Норта Увайтхеда, він так розповідає про роль дружини у його творчості: «Сам по собі я тільки середній професор. Але з мою дружиною я першокласний професор...». Вона дала йому не лише любов і турботу, яких він потребував, щоб реалізувати себе, а й відкрила нові можливості. Він – математик і логік – навчився цінувати красу, поезію і почуття [СЖ, 2010, 2: 44].

Чи не оцю саму музу, натхненницю все життя шукав Шевченко? Крізь роки йшов за покликом тої, що здатна бачити красу, бо ж саме вона, підкреслює Тарас Салига, домінує у самій серце-

вині спадкової генетики в усій Шевченковій творчості (поезії, малярстві, прозі, епістолярії). Саме вона, за Шевченком, основа всього. «Краса, в чому б вона не проявлялась, читаємо в його «Мандрівці з приємністю та й не без моралі», – чи в живій істоті, чи в рослині, завжди має на мене однаковий добродійний вплив. Під її добрим впливом я почувую себе іншою, оновленою людиною, начебто старою дитиною... Дякую Тобі, Всемогутній Боже, що Ти обдарував мене почуттям людини. Яка любить і бачить (усе) прекрасне й довершене у твоїй нерукотворній безконечній творчості...» [4, с. 141].

Тільки краса сама по собі не існує, – стверджує ще одна героїня часопису в бесіді на тему «Ми – земляни»: «Вона (краса. – Авт.) живе між об'єктом і суб'єктом сприйняття. Тільки нам потрібно служити Космосу, а не Хаосу. Забуття, байдужість і є ентропія, розпад, втрата життєдайного каналу. На нас лежить відповідальність втримати свою душу незабрудненою, відчувати духовну основу життя» [СЖ, 2013, 3: 20–23]. А навіть у жінці вміння відчувати красу, тобто жіночність, часто треба пробуджувати. Це теза низки публікацій у часописі: «Та, що пробуджує Жіночність» [СЖ, 2012, 5: 15–21], «Змінити сценарій долі» [СЖ, 2011, 4: 30–38] та інших, розміщених у рубриці «Нариси з психології».

Їхні героїні – психологи, майстри сімейних розстановок за Бертом Хеллінгером (ідеться про один із психотерапевтичних методів вирішення проблем роду та сім'ї) – розглядають сім'ю, рід як живу систему, сформовану за певною інформаційною програмою – внутрішньородовими законами, що зумовлюють поведінку її членів. Саме тому людина, земне життя якої дуже коротке, часто завершує цикл родової програми, ніби проживаючи чийсь незавершений почуття: мамину депресію, батьків алкоголізм, страх і неможливість радіти життю абортваного братика чи сестрички, тобто повторюють долі своїх предків, не усвідомлюючи наявності системи і правил її функціонування [СЖ, 2011, 4: 32]. Пропонуючи психологічну допомогу за цією методикою, наголошують, що її автор, говорячи про Любов, великого значення надає порядку: «порядок (себто будь-яка структура) – посудина, а Любов – енергія, яка її заповнює. Якщо немає порядку, структури, то й нема чого заповнювати енергією Любові. З іншого боку, якщо посудину розбити – енергія витече...» [СЖ, 2011, 4: 38]. В іншій публікації психолог-консультант називає себе яснovidцею, хоч на якусь унікальність не претендує, уважаючи, що «Яснобачення є в кожного з нас»: «Всесвіт нам постійно дає інформацію – попередження, підказки, заборони. По суті, підказками є все – настрої і самопочуття, стан природи, слова інших людей, птахи, звірі...» [СЖ, 2010, 3: 37–42]. Незалежно від методики роботи, героїні цих творів стверджують, що доля людини залежить від неї самої, а ще від її

зв'язку з живою природою та відповідно природністю у розумінні близькому до автентичності, тобто відповідності людини самій собі.

Темі «Природа і природність» присвячений цілий номер видання [СЖ, 2013, 3]. У ньому привертає увагу публікація «Навіщо жінці бути сильною?», авторка якої розповідає про різні типи енергії як певні сутності – складові кожної жінки (енергія Мокоші як утілення мудрості, працьовитості, життєдайності, щедрості; енергія Лади як утілення ніжності, любові, жіночої краси; енергія Перуниці як утілення духу руйнування задля очищення від старих і непотрібних речей), між якими має бути баланс. Однак жінка повинна вміти вмикати режим Перуниці, бо ж, «намагаючись завжди бути хорошою і прожити все життя так, щоб нікого не засмутити, ми ставимо перед собою занадто складне завдання [СЖ, 2013, 3: 15]. Нам видається, що такі поради є корисними далеко не лише для жінок – вони актуальні для людини в принципі, бо ж проблеми, як правило, починаються тоді, коли людина своїми словами, вчинками надриває чи й розриває зв'язок із тим середовищем, яке її народило. Ці думки суголосні з міркуваннями дослідника й Шевченкової творчості Євгена Сверстюка, який стверджує: «У нашому мікросвіті справді живе макросвіт. На нас діють його закони, навколо нас витають, нас будять й опромінюють вічні супутники – носії Духу. Істину вчення Григорія Сковороди про єдність трьох світів – мікросвіту, макросвіту і світу Біблії – ми гостро відчули в ХХ столітті, коли від втрати цього третього світу почали розпадатися і глухнути перші два. Ми стали ворогувати з природою і з собою...» [7, с. 302]. А «Шевченка найприродніше осмислити в річищі української християнської традиції, з якої він вийшов і піднявся як поет на хвилі духових проблем і тривог свого часу. А вже вершина гори – те, що всім видно, – яснїтиме кожному залежно від погоди «у серці і в хаті» [6, с. 285].

Можемо стверджувати, що образ Жінки-Матері, Жінки-Творця, Жінки-Любові, Жінки-Музи, Жінки-Берегині, яка скрізь шукає рівновагу, вмщуючи в собі енергію Перуниці вкупі з Ладодою та Мокошею, є наскрізним у публікаціях видання. Чи не про ту саму життєву філософію Шевченка та його героїв каже Євген Сверстюк, стверджуючи: «В основі драматичної боротьби Шевченкових героїв лежить одвічна колізія, яку можна було б назвати основною антиномією його творчості: Шевченко носив ідеал любові, добра, прощення, і Шевченко животворив ідею боротьби «за святую правду-волю», за право жити за Божим законом і актом свободної волі обирати свою дорогу, відстоювати свою правду» [7, с. 317].

З огляду на типологічні ознаки видання – на перший погляд ніби жіночого – гостями видаються герої рубрики «Слово чоловіка», однак тільки там, де бесідуєть двоє, і розмовляють уважно, терпляче, вдумливо, з бажанням зрозуміти одне одного, –

твориться справді новий простір. З чоловіком тут не борються, з нього не насміхаються, не глузують, його не принижують – до його слова дослухаються, його думки цінують і поважають. Про що розповідає Чоловік Жінці? Цьогорічний шевченківський лауреат з літератури Мирослав Дочинець розмірковує про внутрішню свободу людини, яка полягає, на його думку, у звільненні від забобонів, від страхів на кшталт «не можна бути до кінця щасливим», «боїшся зробити перший крок», «боїшся бути бідним», «боїшся втратити роботу» тощо. «Все, що ми робимо, вся наша енергія в цьому світі – це продукт, який має ціну. І рано чи пізно світ тобі за це заплатить», – вважає митець, розмірковуючи на, здавалося, геть приземлену тему – гроші [СЖ, 2013, 6: 26–30]. Анатолій Потопальський, науковець Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, стривожений фізичним і духовним станом української нації, яка давно перебуває в умовах екоциду. Поєднуючи наукові дослідження з основами християнської моралі, запатентувавши понад 60 препаратів з протипухлинною дією, лікар упевнений, що «кожен має робити по максимуму...», а для цього треба дотримуватися законів усесвітнього буття, знати свій родовід, поминати померлих, бо вони поряд з нами. Хвороби, які атакують людство, на думку вченого, засвідчують незрілість Душі, яка не може пройти випробувань, а тому гине [СЖ, 2013, 3: 26–30]. Інший лікар, інформотерапевт Олександр Філатович, розповідає про рівні інформаційного бруду і Світла в людині, про паралельні інформаційно-матеріальні світи, у яких вона живе, а ще про те, що істинна інформація іде через жінку як творіння більш інформаційно тонке [СЖ, 2010, 2: 33–36]. Богдан Годяк, діаспорний журналіст, автор книги «Незнаний Христос», вважає, що можна досягти нечуваних висот, якщо мати «правдиве зобов'язання перед собою» [СЖ, 2010, 3: 32–33]. Сергій Коваль, який майже все своє життя віддав професії будівничого, стурбований станом нинішньої інтелігенції: вихована колонізатором, вона безхребетна. Розмірковує й про те, що геноцид, якого зазнав наш народ у минулому столітті, ослабив чоловіче начало в українцях – протягом 300–400 років знищували найсильніших, найсміливіших, найталановитіших і найвідданіших. Він упевнений, що мужнє нове покоління українських чоловіків і вже зовсім скоро Україна має шанс стати великою державою [СЖ, 2013, 4: 30–32]. Чи не перегукуються вони ще з одним великим Чоловіком – Шевченком?

Минуло все, та не пропало.

Остались шашелі: гризуть,

Жеруть і тлять старого дуба...

А од коріння тихо, любо

Зелені парості ростуть.

І виростуть.

Як зауважує Євген Маланюк, «в цьому образі старого дуба, що з нього, хоч точеного

шашелями, виростають зелені парості невичерпального, незнищального і переможного життя, – сконцентрована вся органічна й убійча для матеріалістичних смертотворців і смертопоклонників – філософія Шевченка» [3, с. 56].

Справжніми велетнями духу українського народу є гості ще однієї рубрики – «Скарби землі нашої». До прикладу, Сергій Плачинда, письменник, автор монографічно-пошукових праць «Міфи і легенди Давньої України», «Лебедія. Як і коли виникла Україна», «Як українські міфи по світу розійшлися», який розмірковує про Сарматію як найкращий приклад ідеальної давньоукраїнської держави, що проіснувала близько 400 років у мирі й злагоді і була, до речі, варіантом жіночого державотворення: керували там переважно жінки [СЖ, 2012, 6: 10–14]; молодий і маломовний фермер з Черкащини Василь Герасименко, який студентом поїхав до Європи навчатися, заробив там гроші й повернувся займатися в Україні фермерством [СЖ, 2013, 4: 21–25]; 64-річна Ольга Четет, фінансовий директор великого підприємства, котрий обслуговує металургійну промисловість, яка вважає, що Майдан, як модель українського майбутнього, матеріально-фізичне вираження багатовікових народних прагнень, сучасний праобраз Запорізької Січі, потребує жіночої енергії [СЖ, 2013, 6: 11–6].

На окрему увагу заслуговують епізодичні рубрики «Говорять мудрі», у якій пропонуються фрагменти філософських творів від античних часів, до прикладу, з філософського трактату «Про старість» Марка Туллія Цицерона [СЖ, 2011, 5–6: 45–46], «Поради юнакам від Григорія Сковороди» [СЖ, 2013, 4: 12]; «Любіть реально» (думки індійського містика, гуру ОШО, Бхагвана Шрі Раджніша [СЖ, 2011, 4: 7–8], а також «Говорить дитина» [СЖ, 2011, 2: 28–29].

З інших спорадичних рубрик часопису наведемо також «Зустріч поза планом», «Подорожуємо країною», «Наше краєзнавство», «Сторінка пам'яті», «Татова школа». Традиційними для видань такого типу є «Слово авторів», «Слово читача», «Де були? Що бачили?», «Гостини», «Кухонна рада», «Практика життя», «Здоровенькі будьте!».

Отже, можемо припускати, що змістове наповнення аналізованого видання, яке, без сумніву, зумовлюється цільовою аудиторією, відчутно перегукується з тематикою і проблематикою Кобзарєвої творчості в тому сенсі, що «Шевченкова поезія проста – і в Шевченка немає нічого простого. Шевченко поет наскрізь соціальний – і Шевченко завжди і весь у сфері духових проблем. Шевченко національний у всіх виявах – і Шевченко скрізь ставить проблеми загальнолюдські» [7, с. 302].

Варто також зауважити, що під час науково-світоглядних дискусій з магістрантами-журналістами у рамках дисципліни «Філософія

масової комунікації» ми аналізували формально-змістові ознаки видання. Пропонуємо окремі тези.

«Часопис «Слово Жінки» українськомовний, до того ж мова тут вишукана, елегантна, струнка. Тема кожного номера наскрізна в усіх публікаціях, ба навіть більше – усі матеріали пов'язані між собою, і досвідченому читачеві це не так складно помітити. Це вирізняє журнал на тлі сучасних жіночих видань, у яких третина матеріалу зазвичай присвячена моді, третина – сексуальному життю, з яким вічно щось негаразд, ще частина – «шурам-мурам» знаменитостей. «Головне завдання жінки – любити» – на таке гасло натрапила в одному з номерів. Саме в цьому вбачаю основну філософію часопису – нагадувати жінкам про те, що за повсякденною метушню надзвичайно важливо не загубити те справжнє, заради чого живемо. Єдине, з чим би не погодилася, то це слово «завдання» у наведеній фразі. Завдання – це обов'язок, а сучасна жінка й без того має їх чимало. Любов для жінки – це покликання, а не завдання, бо ж її любов така різна, як і сама жінка» (*Ірина Левіна*).

«Хто казав, що мудрості не навчиш? Насправді, всі підказки поряд – у зручному форматі, естетичному вигляді, майже за безцінь. Унікальне видання «Слово Жінки» – це відповідь на найважливіші, найболючіші питання не лише жіночої душі, а й кожного, хто мислить себе людиною. Жодного натяку на гендерну нерівність, жодних феміністичних гасел, не обмежена нічим тематика творів. Подача важливої інформації з історичного, етнічного, культурного, мистецького буття крізь призму витонченого, емоційно чуттєвого погляду жіночої частини світу» (*Катерина Галас*).

«Чоловічі видання для мене набагато цікавіші. Приваблюють там передусім інтелектуальні статті. У жіночих же одне й те саме: «Знайти хлопця за 10 днів», «Схуднути на 5 кг за тиждень», «Що вдягти на перше побачення?» тощо. Але ж хіба життя сучасної жінки лише цим обмежується? Вона ж інтелектуально розвинена особистість, здатна критично мислити, тому потребує такого читива, що залишає якийсь слід у душі. Часопис «Слово Жінки» не ідеальний. Але набагато кращий, як порівняти з іншими глянцевиими виданнями» (*Мирослава Шимон*).

«Слово Жінки» з перших сторінок інтимне. Після редакційної передмови автори подають читачські листи. З одного боку, це демонстрування довіри, з іншого – своєрідний обмін думками між жінками, об'єднаними цим журналом. Характерною ознакою видання є незначна кількість реклами і майже повне ігнорування образу західної бізнес-вумен. Зі сторінок часопису на нас дивиться слов'янська жінка. Вона розумна, мудра, приваблива, працьовита, турбується про дітей, родину, береже пам'ять про свій родовід».

Журнал «Слово Жінки» – сміливе видання. Жінка на його шпальтах відкрита перед своїми

читачами, вона ділиться частинкою своєї душі. У дечому продовжує традиції «Радянської жінки» чи інших майже культових часописів радянського періоду. За часів Союзу хороші моральні якості постійно демонстрували масам, і навряд чи в цьому був негатив. Прикро, однак, що чимало заголовків, назв рубрик, та й назва самого видання у маскульті викликають відгук минулої доби, а в молоді можуть сформувані відповідне сприйняття, тобто несприйняття.

Часопис має жіночий вектор і повністю йому підпорядковується. Ось чому ніколи не вичерпає себе, журналісти ніколи не залишаються без тем. Бо тема жінки вічна, багатогранна, залежна і водночас незалежна від думок чоловіків, без сумніву,

важлива для дітей, одне слово, – рідна, справжня, жіночна» (Наталія Каралкіна).

Зусилля видавців аналізованого журналу в нинішніх умовах знову можна порівняти, без особливого перебільшення, з колосальною працею Шевченка над «Букварем»: «Усе валиться з рук, розбиваються всі ілюзії, а він буде, буде, нагромаджує з новою силою, і це за голосом свого єства – туди, тільки туди. Зрештою, пише й посилає туди той зворушливий «Буквар» для українських дітей, наповнений молитвами, євангельськими текстами й народними піснями. Здається, тут для нього не стояло педагогічної проблеми: абеткою для дітей має бути голос народу і голос Божий...» [5, с. 291].

Література

1. Грабович Г. Поет як міфотворець. Семантика символів у творчості Тараса Шевченка. – Часопис «Критика». – Київ, 1998. – 208 с.
2. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : ПАІС, 2004. – 268 с.
3. Маланюк Є. Шевченко – живий // Книга спостережень. – К. : Атіка, 1995. – С. 56-59.
4. Салига Т. Ю. Розкуймося, братаймося. – Ужгород: Гражда, 2009. – 160 с.
5. Сверстюк Є. Остання сльоза // На святі надій: Вибране. – К. : Наша віра, 1999. – С. 288-298.
6. Сверстюк Є. У дорозі до Шевченка // На святі надій: Вибране. – К. : Наша віра, 1999. – С. 283-285.
7. Сверстюк Є. Феномен Шевченка // На святі надій: Вибране. – К. : Наша віра, 1999. – С. 302-320.
8. Шаповалова Г. Комунікативна стратегія сучасних українських журналів для жінок // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. – 2009. – Випуск 20. – С. 97-101.

Галина Шумицька

ОТОБРАЖЕНИЕ ШЕВЧЕНКОВСКИХ ФИЛОСОФСКИХ ИДЕЙ В ПУБЛИКАЦИЯХ ЖУРНАЛА "СЛОВО ЖЕНЩИНЫ"

Аннотация. На основе анализа тематики публикаций современного украиноязычного журнала "Слово Жінки" в статье определяются коммуникативные качества издания с проекцией на философские идеи творчества Шевченко.

Ключевые слова: глянцево издание, тематика журнала, формально-смысловые особенности, коммуникативная стратегия, коммуникативные качества.

Galyna Shumytska

REFLECTION OF SHEVCHENKO'S PHILOSOPHICAL IDEAS IN THE PUBLICATIONS OF MAGAZINE "WORD OF WOMAN"

Summary. The article, based on the analysis of subjects of publications of modern Ukrainian-language magazine "Word of Woman", determines the communicative internalss of edition with a projection on the philosophical ideas of Shevchenko's works.

Key words: glossy edition, subjects of magazine, formal and contextual peculiarities, communicative strategy, communicative internalss.

Стаття надійшла до редакції 18.03.2014 р.

Шумицька Галина Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики Ужгородського національного університету.